

2
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΟΓΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14
ΑΘΗΝΑΙ (136)

ΑΙ
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1968
ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

26-34/1/1970

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

1. Ἐξεταζόμενος τόπος (χωρίον, κωμόπολις) *ευνουσιμός*. Τάσις *Λας*
(πρᾶσιον ὄνομα: *Πραμάντων*), Ἐπαρχίας .. *Δωδώνης*,
Νομοῦ *Ἰωαννίνων*

2. Ὀνοματεπώνυμον τοῦ ἐξετάσαντος καὶ συμπληρώσαντος. *Γιαννού-*
Λας Δημήτριος. ἐπάγγελμα *Διδάσκαλος*
Ταχυδρομικὴ διεύθυνσις .. *Τάσις Λας - Πραμάντων - Ἰωαννίνων*
Πόσα ἔτη διαμένει εἰς τὸν ἐξεταζόμενον τόπον. *2 1/2*

3. Ἀπὸ ποῖα πρόσωπα κατεγράφησαν αἱ παρατιθέμεναι πληροφορίες:
α) ὄνομα καὶ ἐπώνυμον *Μιχό Λας - Τσακτιρίδης*

ἡλικία... *87* ... γραμματικαὶ γνώσεις... *2. τὰς εἰς ἐκλογαρχεῖον.*
..... τόπος καταγωγῆς *Τάσις Λας*

Πραμάντων - Ἰωαννίνων

β) *Πατρίδα Δημήτριος ἡ Λας 74 ἔτη. ἔφη. ἦν ἐπὶ τὸν*
τόπον καταγωγῆς Τάσις Λας - Πραμάντων ἐκλογαρχεῖον
Α'. α'. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920 *Χείρου*

1) Ποῖαι ἀγροτικαὶ περιοχαὶ προωρίζοντο διὰ σπορὰν καὶ ποῖαι διὰ
βοσκήν ποιμνίων; .. *Αἱ αὐταί*

Ἐπὶ αὐτὰ χωρίζονται ἢ ἐνηλλάσσοντο κατὰ χρονικὰ διαστή-
ματα; ... *Δὲν ἐπῆρχον χωριεταί*

2) Εἰς ποίους ἀνήκον ὡς ἰδιοκτησίαι; α) εἰς φυσικὰ πρόσωπα,
δηλ. εἰς τοὺς χωρικοὺς· β) εἰς γαιοκτήμονας (Ἕλληνας ἢ ξένους, ὡς
π.χ. Τούρκους)· γ) εἰς Κοινότητας· δ) εἰς μονὰς κλπ.

α) εἰς χωρικοὺς, β) εἰς γαιοκτήμονας Ἕλληνας καὶ εἰς κοι- νότητας

3) Ὁ πατὴρ διατηρεῖ τὴν περιουσίαν του συγκεντρωμένην καὶ μετὰ τὸν
γάμον τῶν τέκνων του, διανεμομένης ὑπ' αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν
του; .. *Παρὲχωρεῖται, ὅταν γένετο ὁ γάμος*

β'. 1) Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται μόνον εἰς τὴν γεωργίαν ἢ μόνον εἰς τὴν κτηνοτροφίαν ; ἢ συγχρόνως εἰς ἀμφοτέρας, δηλ. τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν ;

Εἰς ἀμφοτέρας.

2) Οἱ τεχνῖται (δηλ. οἱ βιοτέχναι) ἀσχολοῦνται ἐν παρέργῳ καὶ εἰς τὴν γεωργίαν ;

Ναί.

γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων ποῖοι ἐργάζοντο εἰς αὐτά ; καὶ ὑπὸ ποίους ὄρους ὡς ἄτομα ἢ με δόλκληρον τὴν οἰκογένειάν των ;

Δέν ὑπῆρχαν.

2) Πῶς ἐκαλοῦντο οὗτοι ; (κολλῆγοι, σέμπροι, μισακάτορες, σημα-κατόροι κλπ.)

Ποία ἦτο ἡ κοινωνικὴ των θέσις ; ...

3) Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβὴ των ; (εἰς εἶδος ἢ εἰς χρήμα ;)

4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργάται ; ἐποχικῶς, δηλ. διὰ τὸ θέρισμα, τὸ ἀλώνισμα, τὸν τραγῆτον ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον ; Ἄπο ποῦ προήρχοντο οὗτοι ἥσαν ἄνδρες μόνον ἢ καὶ γυναῖκες ; ποῖαν ἀμοιβὴν ἐλάμβανον ἡμερομίσθιον εἰς χρήμα ἢ εἰς εἶδος ;

Δέν ἐχρησιμοποιοῦντο ἐργάται.

5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δοῦλοι (ὑπηρέται) ἢ δοῦλαι ; Ἐὰν ναί, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο ;

Ὁχι.

6) α) Οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι τοῦ τόπου προῦ ἐπῆγαιναν δι' ἀνεύρεσιν ἐργασίας ;

Ἀχρίνικαν, Ἀρτα, εἰς Ξηρομε-
ρον καὶ εἰς Ἰωάννικα.

β) Ἐπῆγαιναν ἐποχικῶς : ὡς ἐργάται ἢ ὡς τεχνῖται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μπογιατζήδες), πρα-ματευτάδες (ἐμποροὶ) κλπ. ;

Μετέβαιναν ὡς τεχνῖται καὶ κτίσται.

- δ'. 1) Πώς ἐλιπαίνοντο παλαιότερον τὰ χωράφια: με ζωϊκὴν κόπρον (βοῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.), φυτικὴν (με καῦσιν: α) τῆς καλάμιδος μετὰ τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ με κάλυψιν (παράχωμα) χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὀργώματος; ...

Μ.ε. ζωϊκὴν κόπρον... (βοῶν καὶ αἰγοπροβάτων). —

- 2) Πότε ἐγίνε τὸ πρῶτον χρῆσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον σας; Μ.ε. 7. α. τὰ 19. 5. 0.

- ε'. Ἀπὸ πότε χρησιμοποιοῦνται: τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας;

Δ.έν. χρησιμοποιοῦνται.

- 1) Σιδηροῦν ἄροτρον (τύποι αὐτοῦ, δηλ. μονόφτερο, δίφτερο κλπ.). Εἰς ποῖα κτήματα ἐχρησιμοποιεῖτο (ἢ χρησιμοποιεῖται) κάθε τύπος; Ποῖος κατεσκεύαζε τὸ ἄροτρον τοῦτο ἢ ἀπὸ ποῦ ἐγίνετο ἡ προμήθεια αὐτοῦ;

ῥ'ο. χ.ι.

Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ἢ φωτογραφίαν) ἐκάστου τύπου σιδηροῦ ἄροτρου μετὰ τὰς ἀντιστοίχους ὀνομασίας τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου.

1. 4. 7. 10.

2. 5. 8.

3. 6. 9.

- 2) Τρακτέρ (ἀπὸ πότε εἶναι ἐν χρῇσει;) ῥ'ο. χ.ι.

- 3) Μηχανὴ θερισμοῦ ῥ'ο. χ.ι.

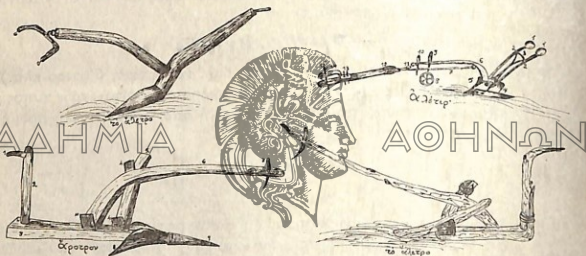
4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχύων (δεματιῶν)... ?'Οχι.....

5) Μηχανή ἀλωνισμοῦ ?'Οχι.....

στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατεσκεύαζε (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον

Τὸ παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον τὸ κατε-
σκευάζον μόνον τῶν αἰ. νάταικοι.....

- 2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἀρό- τὸν τόπον
σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπὶ
εἰς τὸ χρησιμοποιοῦμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον
νιζόμενα ἐνταῦθα ; (πάρχουν)
ἀπὸ τὰ εἰκο-

- 3) Ἰχνογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾶ-
ται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς
ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφόρων μερῶν καὶ τῶν
ἐξαρτημάτων αὐτοῦ.

1. χεῖρο λαίβα	6. γενί	11. ζεύγος
2. ἀλετρεπόδι	7. <u>μ. λειδί</u>	12. ἐμάλη (ζυγάρι)
3. ῥ. τερα	8.	13. ἐφῆνα
4. ἐπάθη	9.	14. τρέπα
5. ἐταβάρι	10.	15.

(1) Ἐάν εἶναι δυνατόν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

(Εάν υπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νά μεταβάλετε τήν άνωτέρω άριθμησην).

- 4) Τὸ ὕνι. Τὸ ὕνι τοῦ ξυλίνου άρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς διὰ τήν άροτρίασιν ὅλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφιδῶν ; δηλ. τῶν χωματερῶν (λιβάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. - Ἰχνογραφῆσατε ἢ φωτογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ὕνι (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐάν εἶναι διαφόρων τύπων) καὶ σημειώσατε τήν χρήσιν ἐκάστου.

Τὸ ὕνι... τὸ ἴδιον... δι' ἄλλα... τὰ εἶδη...
 τῶν χωραφιδῶν...

ύνι

- 5) Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ άρότρου;

- 6) Ἡ το (ἢ εἶναι) κατασκευασμένη ἐκ ξύλου ἢ σιδήρου;

χαρτοβάται

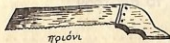
σπάθη

καστόρι

ἐκ ξύλου

- 7) Ἐργαλεῖα διὰ τήν κατασκευήν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ άρότρου (π.χ. σκεπάρνι, πριόνι, άρίδι, άρνάρι, ξυλοφάι κλπ.)

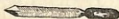
Σκεπάρνι, πριόνι, άρίδα, ξυλοφάι

πριόνι

άρίδα

ρινι ἢ ξυλοφάι (άρνάρι)

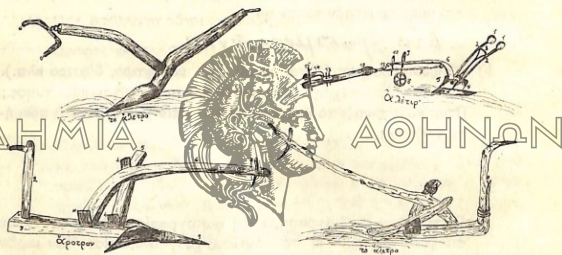
4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχύων (δεματίων)... 2' 0. x 1

5) Μηχανή ἀλωνισμοῦ 2' 0. x 1

στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατεσκεύαζε (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον

Τὸ παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον τὰ κατεσκεύαζαν μόνον οἱ ἀγροῖται...

2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἀρότρου εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιούμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκονιζόμενα ἐνταῦθα ;

3) Ὑπογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾶται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφόρων μερῶν καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ.

1. χεῖρο. λαίβα	6. χεῖνι	11. ζευγὺς
2. ἀλετρεμάδι	7. καλιδί	12. ἐκείνη
3. γ. 7. ε. ρ. α	8.	13. ἐκείνη
4. ἐκείνη	9.	14. γ. 7. ε. ρ. α
5. ἐκείνη	10.	15.

(1) Ἐάν εἶναι δυνατόν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

(Εάν υπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νὰ μεταβάλετε τὴν ἀνωτέρω ἀριθμῆσιν).

- 4) Τὸ ὕνι. Τὸ ὕνι τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὅλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφιδῶν; δηλ. τῶν χωματερῶν (λιβάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. – Ἰχνογραφῆσατε ἢ φωτογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ὕνι (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐὰν εἶναι διαφόρων τύπων) καὶ σημειώσατε τὴν χρήσιν ἐκάστου.

Τ.ὸ ὕνι... τ.ὸ ἴδιον... δι' ἄλλα... τὰ εἰδή...

Τῶν... χωραφιδῶν...

ὕνι

- 5) Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ ἀρότρου;

- 6) Ἦτο (ἢ εἶναι) κατασκευασμένη ἐκ ξύλου ἢ αἰδήρου;

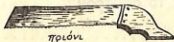
χειρολαβή

ἐκ ξύλου

- 7) Ἔργαλεῖα διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου (π.χ. σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδι, ἀρνάρι, ξυλοφάϊ κλπ.)

Σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδα, ξυλοφάϊ

πριόνι

ἀρίδα

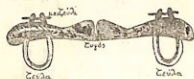
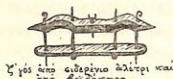

ρινι ἢ ξυλοφάϊ (ἀρνάρι)

8) α) Διὰ τὸν ἄροτον (ζευγάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται); βόες ἢ ἄλλο ζῶον, δηλ. ἵππος, ἡμίονος, ὄνος..... Β. α. ε. σ......

β) Ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διὰ τὸ ὄργωμα δύο ζῶα ἢ ἓν;..... Δύο ζῶα......

9) Διὰ τὸ ζευγάρισμα μὲ δύο ζῶα ἦτο (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός;..... Ναί......

Σχεδιάσατε τὴν μορφήν τοῦ παλαιότερου καὶ τοῦ σημερινοῦ ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτὸν) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ (π.χ. λουριά, λοῦρα, ζεύλες, πιζεύλια κλπ.).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

10) Σχεδιάσατε ἰδιαίτερώς τὴν μορφήν τῶν ζευλῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν τόπον σας.

11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινίου, ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγὸν (πολλαχοῦ : λοῦρα, κουλλούρι), προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργωμα; (Σχεδιάσατε αὐτόν).

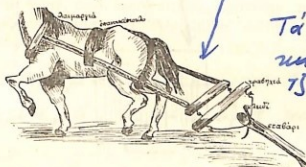
Σκιάλη

12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὄργωμα δι' ἐνὸς ζώου;..... Ὁχι......

Πῶς γίνεται ἡ ξεῦξίς του (τὸ ζέψιμον) εἰς τὸ ἄροτρον;.....

Περιγράψατε και σχεδιάσατε (ή φωτογραφήσατε) την σκευήν,
 τήν ὁποίαν φέρει τὸ ἄλογον ἢ ἄλλο ζῶον διὰ νὰ προσδεθῇ
 εἰς αὐτήν τὸ ἄροτρον.....

...*Ἡ περιγραφή γίνεται εἰς τὸ τετράδιον*
 ...*Ἡ ἔκθεσίς ἐστὶν αὐτὴ καὶ τῆς κατὰ τὴν...*

*Τὰ τραβηκτὰ
 καλοῦνται παλάντζετα -*

ζ'. Ἀροτρίασις (ὄργωμα) καὶ σπορά.

α) Ποῖος ὥργωνε παλαιότερον (ἢ σήμερον) ; 1) ἄνδρας (ὁ ἰδιοκτήτης
 τοῦ ἀγροῦ ἢ ἄλλος)· 2) γυναῖκα· 3) ὑπηρετῆς. Σημειώσατε ποία
 ἢ συνήθεια εἰς τὸν τόπον σας.....

...*Ὁ ἰδιοκτήτης καὶ ἄλλοι ἄλλοι καὶ ἄλλοι*
 ...*ἀνδρ.*

β) 1) Περιγράψατε λεπτομερῶς, πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον τῶν βοδιῶν (ἢ
 τοῦ βοδιοῦ, τοῦ ἀλόγου) εἰς τὸ ξύλινον ἄροτρον. (Παραθέσατε,
 εἰ δυνατόν, καὶ φωτογραφίαν).....

...*Ἡ περιγραφή γίνεται εἰς τὸ τετράδιον*

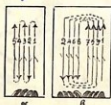
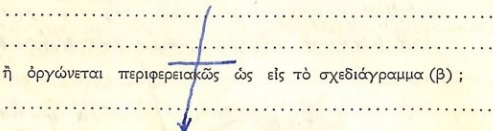
2) Πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον εἰς τὸ σιδηροῦν ἄροτρον.....

...*Δὲν χρησιμοποιεῖται τριῶτον.*

3) Πῶς κατευθύνει ὁ γεωργὸς τὰ ζευγμένα ζῶα (ἢ τὸ ζῶον) κατὰ τὸ
 ὄργωμα· με σχοινί, τοῦ ὁποίου τὰ ἄκρα ἔχουν δεθῇ εἰς τὰ κέρατα
 τῶν ζῶων ἢ ἄλλως ; (Περιγραφή καὶ σχεδιάσμα ἢ φωτογραφία).

...*Μ.ε. σχοινία.*

- 4) Σχεδιάσατε πῶς ἐγίνετο παλαιότερον (ἐπίσης πῶς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργωμα. Ὁργώνεται τὸ χωράφι με ἀνοιγομένας αὐλακας (αὐλακιές) κατ'εὐθείαν γραμμὴν, ὥς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);

Σημειώσατε μετὰ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐάν ὑπάρχῃ ἄλλος τις τρόπος ὀργώματος σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπορὰ καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ ἀγροῦ ἐγίνετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λωρίδας (δηλ. σπορὰς ἢ σπορίες, ντάμιες, σιασίς, μεσοδαρές κ.λ.π.);

Ἡ σπορὰ καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ ἀγροῦ ἐγίνετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λωρίδας (δηλ. σπορὰς ἢ σπορίες, ντάμιες, σιασίς, μεσοδαρές κ.λ.π.);

Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λωρίς (ἡ σποριά); με αὐλακιάν;

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορὰ τοῦ σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν μόνον με σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιῶνται ἄροτρον;

- 7) Ποιοὶ τρόποι ἢ εἶδη ὀργώματος (ἀροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διάνοιξις τῶν αὐλάκων με τὸ ὑνί: καθέτως, πλαγίως, βαθιά κλπ.

Εἰς ποῖα ὀργώματα (σπορὰς) γίνεται χρῆσις τῶν τρόπων τούτων ἢ ἄλλων. ... *Εἰς τὸ πρῶτον... ὀργώματα...*

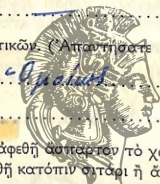
γ) Ἀροτρίσεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σπορᾶς :

- 1) Διὰ τὴν σπορὰν δημητριακῶν. Πόσα ὀργώματα ἐγίνοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποίαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὀργώματα αὐτά π.χ. καλλουργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ.

*... Τρία ὀργώματα. Ὀνοματολογία: ...
α) Ὀργώματα, β) Διβόλισμα καὶ γ) Σπορά*

- 2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν. (Ἀπαντήσατε ὁμοίως, ὡς ἀνωτέρω)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δέον νὰ ἀφεθῇ ἀσπαρτον τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρὰ νάπαυσιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν σιτάρι ἢ ἄλλο δημητριακόν....

Οὐδέποτε. ἀφ' ἡμέτερο τοῦ χωράφου...

- 4) Πόσα ὀργώματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιεργείας (σίτου, κριθῆς, ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ ποίαν ἐποχὴν; *Τρία... καὶ... κατὰ τὴν ἐξοχὴν...*

- 5) Ποῖα ἐργαλεῖα ἢ σκεύη χρησιμοποιοῦνται: α) κατὰ τὴν σπορὰν. π.χ. τὸ δισάκι· εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους;

α) Τραυθῆς διὰ νὰ θέτουν ὀλίγον σπῆρον καὶ β) Σαυκεσὺλ· ἔθετον ὅλον τὸν σπῆρον

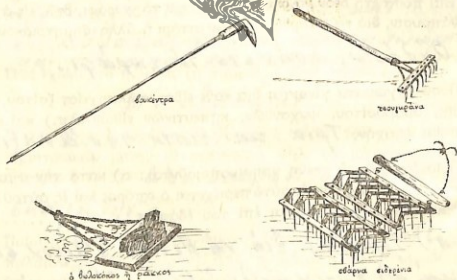
β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχὸν ἄλλα μέσα): 1) καθαρίζονται: τὸ ποδάρι, τὰ φτερά (παρούτια) κ.ἄ. καὶ τὸ ὑνὶ κατὰ τὴν ἀροτρίασιν (ὀργωμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

Μέ. τῶν. εἰδυμένων. πλάκων, ὅτις. εἶχε. ἐχθρὰ
 τριήκων. καὶ. ἐτοπαστέτο. εἰς. τὰ. ἐν.
 ἔσχατα. τῆς. βοιωτικῆς.

Σβάρνιωμα

διασφαττά τινων ἐκ τούτων·

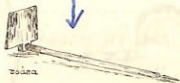
Τὸ ὁ βάρναβα ἔχεται καὶ γίνεται μὲν
 ἡμῖα ἀοηνῶ
 ζυλινκ... ὁ βάρνα...

— 10 —

ἐκάστου καὶ παραθέσατε ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν)

20) *καρμῆς καὶ ἡ ἀ. π. α.*

- 6) Ποῖα πρόσωπα βοηθοῦν τὸν ζευγολάτην (ἢ ζευγάν) εἰς τὸ ὄργωμα καὶ πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοὶ οὗτοι ὥς καὶ αἱ ἐργασίαι ποὺ ἐκτελοῦν

ε. Η. χυ. κ. γ. ὁ. Ἐργασία: α.) ἀπομάκρυνσις πετρῶν, β.) χάρτιων, γ.) ἔξαράνσεις βάρων, δ.) διάλυσις θύλων (μπλαινῶν).

- 7) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τὴν σπορὰν ὀσπρίων. Πῶς ἐγίνετο ἡ σπορὰ καὶ ἡ καλλιέργεια ἐκάστου εἴδους

Δ. ε. ν. ὑπὸ ἥρα. χωρίστα.

- 8) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τροφὰς τῶν ζώων π.χ. ρόβη, σανόν, τριφύλλι κ. ἄ.

Σ. ἡ. με. ρ. α. ν. ε. χ. ε. δ. ὁ. ν. ὁ. ἴ. α. με. τ. ρ. ὁ. ἴ. α. α. α.

- 9) Πῶς ἐγίνετο πρὸ τοῦ 1920 (ἢ σήμερον) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμηλῶν ἑσπέρνουντο ἢ ἐφυτεύοντο εἰς αὐλάκια ἢ πρασιές (βραγιές) καὶ ἄλλως.

Ἐ. φ. ν. τ. ε. ὁ. α. ν. τ. ο. εἰς αὐλάκια.

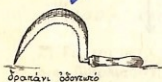
Β'. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

α. Ἐργαλεῖα θερισμοῦ.

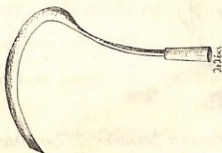
- 1) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά. (Παραθέσατε τὸ ὄνομα καὶ ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ.

π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.)

... Μέρον με δρεπάνια

δρεπάνι ὀδοντωτό

δρεπάνι

δρεπάνι με κόψη

Ἐάν ᾤσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων εἰδῶν δρεπάνια ἢ ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε· ἐπίσης νὰ σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε.

... Σήμερα ἔχει

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 2) Μὲ δρέπανα ἢ μὲ ποια ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσσες) ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφήν τῶν ζώων· (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα).

κόσσα

- 3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργαλείου ἦτο ὁμαλὴ ἢ ὀδοντωτή; (Σχεδιάσετε αὐτήν).

... Τοῦ δρεπανιοῦ ἡ κόψη ἦτο ὀδοντωτή

- 4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβή του· (σχεδιάσετε ἢ φωτογραφήσετε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο;

... Ἡ χειρολαβὴ ἦτο ξυλίνη· ὁ σκελετὸς δὲ κ. ἐῖχε ἰδιαιτέρον ὄνομα

5) Ποῖος κατεσκεύαζεν αὐτὰ τὰ θεριστικά ἐργαλεῖα (π.χ. τὰ δρεπάνια κ.ά.) *Ἡ χ. ἀράξατο. ἀπὸ τ. τ. ἤσαν.*
ἦ. τὰ. ἔλ. ἀν. ν. ν. α.

6) Ἦτο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμη) ἐν χρήσει καὶ ὁ θερισμὸς μετὰ τὰς χεῖρας, δηλ. δι' ἐκριζώσεως καὶ ὄχι διὰ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ ὀσπρίων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν ρεβιθῶν) ἢ τροφῶν τῶν ζώων (τῆς ρόβης κλπ.) *Δὲν. εἶναι. ἐν. χρήσει. ὁ. θερισμός. μετὰ. τὰς. χεῖρας.*

β. Θερισμὸς τῶν δημητριακῶν.

1) Εἰς ποῖον ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) μετὰ τὸ δρεπάνι ἢ ἄλλο κοπτερὸν μέσον ὁ σῖτος, ἡ κριθή, ἡ βρώμη, ἡ σίκαλις κλπ. *Εἰς. 10. πόντους. ἀπὸ. τοῦ. ἐδάφους.*

2) Οἱ στάχυες ποῦ ἔμεναν (ἢ μένουσι) εἰς τὸ χωράφι μαζί με τὴν ρίζαν μετὰ τὸν θερισμὸν πῶς ἐλέγοντο (ἢ πῶς λέγονται). *Δὲν. ὑπάρχει. ἰδιαιτέρως. ὀνόματα.*

3) Ποῦ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστὰς ἄλλα πρόσωπα (γυναῖκες ἢ παιδιὰ), τὰ ὅποια παραλαμβάνουν ἀπ' αὐτοῦ τὰ δράγματα (δραξιές, πιάσματα, χεριές, χερόβολα) τῶν σταχύων καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Μήπως οἱ ἴδιοι οἱ θεριστὰς ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ δράγματα; *Οἱ. ἴδιοι. οἱ. θεριστὰι. ἀποθέτουν. ἐπὶ. τοῦ. ἐδάφους. τὰ. χερόβολα.*

4) Πῶς τοποθετοῦνται τὰ δράγματα (οἱ χεριές) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Πολλὰ ὁμοῦ; Πόσα; Μήπως τοποθετεῖται ἕκαστον δράγμα (πιάσμα τῆς χειρὸς) χωριστά; Ὅπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζί, αἱ κεφαλαὶ τῶν σταχύων εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ διασταυρώνονται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς) *Τὰ. δράγματα. τοποθετοῦνται. ἐπὶ. τοῦ. ἐδάφους. πολλὰ. ὁμοῦ. καὶ. αἱ. κεφαλαὶ. τῶν. σταχύων. ποιτῶν. πρὸς. τὴν. αὐτὴν. κατεύθυνσιν.*

5) Πώς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα ; Πολλαχοῦ κα-
λοῦνται ἀγκαλιές.

..... *Ἀγκαλιές*

γ. Οἱ θερισταί.

- 1) Ποιοὶ θερίζουν : ἄνδρες καὶ γυναῖκες ; Ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)
θερισταί, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτὸν τὸν
σκοπὸν ἀπὸ ἄλλων τόπων καὶ ποίον ;

..... *Γυναῖκες καὶ ἄνδρες... Ἀπὸ ἄλλων τόπων
δὲν ἤρχοντο*

- 2) Πῶς ἡμείβοντο οὗτοι με ἡμεραίσθιον (μεροκάματο) ἢ κατ'
ἀποκοπὴν (ξεκοπῆς). Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβὴ εἰς χρῆμα ἢ εἰς
εἶδος ; Τὸ ἡμεραίσθιον ἦτο μετὰ παροχῆς φαγητοῦ ἢ ἀνευ
φαγητοῦ ; (Παραθεσάτε με τὰς πληροφορίας καὶ τὴν σχετικὴν
εἰς τὸν τόπον σας οἰκονομολογίαν)

..... *Δὲν ὑπῆρχεν*

- 3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἔφερόν τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύ-
λαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμόν ; Ἐπίσης κατὰ
τὴν ἐναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλ-
λυντό τι εἰς τὴν μέσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ αἰσθάνωνται
κόπωση (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἡ μέση των) ;

..... *οὐδὲν*

- 4) Ἐδίδετο (ἢ διδεται) προσοχή ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός ;

Δ.ἐ.ν. ἔδιδετο προσοχὴ.

- 5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοῦν) κατὰ τὸν θερισμὸν σχετικὰ τραγούδια ; Καταγράψατε αὐτά.

- 6) Ποῦ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἓνα μέρος αὐτοῦ ἀθέριστον. Τί κάμνουν τοὺς στάχυν ποὺ μένουν ἀθέριστοι ; (Εἰς τινὰς τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ μὲ τοὺς ἀποκοπέντας στάχυν πλέκουν σταυρὸν ἢ ψάθην, τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.).

Περιγράψατε λεπτομερῶς ὅπου υπάρχει σχετικὸν ἢ ἄλλο τι ἔθιμον.

Δ.ἐ.ν. εἰς τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἓνα μέρος αὐτοῦ ἀθέριστον. Τί κάμνουν τοὺς στάχυν ποὺ μένουν ἀθέριστοι ; (Εἰς τινὰς τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ μὲ τοὺς ἀποκοπέντας στάχυν πλέκουν σταυρὸν ἢ ψάθην, τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.). Περιγράψατε λεπτομερῶς ὅπου υπάρχει σχετικὸν ἢ ἄλλο τι ἔθιμον.

δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν σταχῶν.

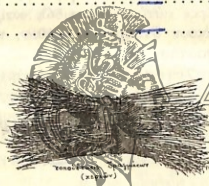
- 1) Πότε ἐγένετο τὸ δεμάτιασμα, ἤτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων σταχῶν. Ποίαν ἡμέραν ; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμὸν ; Τὸ ἑσπέρας ἢ μήπως ἔπρεπε νὰ μείνουν οἱ στάχυες εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;

Τὸ δεμάτιασμα ἐγένετο ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμὸν.

- 2) Πώς ἐγένετο τὸ δεμάτιασμα ; Ποῖος ἔδενε τοὺς στάχους καὶ ποῖος τοὺς μετέφερε καὶ τοὺς παρέδιδεν ὡς χεριές, ἀγκαλιές ; Πῶς ἔδένοντο· μὲ κοινὰ σχοινία, π.χ. βροῦλα, σπάρτα κλπ. Κατὰ τὸ δέσιμον τῶν δεματιῶν μήπως ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἐργαλεῖόν τι ; Περιγράψατε λεπτομερῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην μετὰ παραθέσεως σχετικῶν σχεδιασμάτων ἢ φωτογραφιῶν.....

Δὲν ἔδένοντο εἰς δεμάτια, ἀλλὰ εἰς
 χερόβολα μὲ βῆρλα, σπάρτα καὶ μ.έ. κα-
 λάμια αἵτου. —

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Τὰ δεμάτια μετὰ τὸ δέσιμον ἀφήνοντο εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν ἢ συνεκεντρώνοντο εἰς ὠρισμένον μέρος τοῦ θερισμένου ἀγροῦ ; Πόσα δεμάτια συνεκεντρώνοντο ἐκεῖ καὶ πῶς ἐτοποθετοῦντο;.....

Τὰ χερόβολα ἀφίνοντο εἰς τὴν ἰδίαν
 θέσιν, διότι πάραυτα μετεφέροντο
 εἰς τὸ ἑλῶκι. —

ε. Συγκομιδὴ τῶν γεωμήλων.

- 1) Ἀπὸ πότε ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον σας ; Δὲν ἐνδυμῶνται τὸ ἔτος. —

Πότε γίνεται ἡ σπορά ἢ τὸ φύτευμα αὐτῆς.....

Κατ' ἀρχάς... Μαρτίου. —

- 2) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ ἐξαγωγή (βγάλισμο) τῶν γεωμήλων ἀπὸ τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ἢ μὲ ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ ἄρότρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν ἢ φωτογραφίαν.....

Ἡ ἐξαγωγή μὲ τὸ τριπλῖ.

στ. Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.

- 1) Ἐσυνηθίζετο παλαιότερον ἡ διατροφή τῶν ζώων κατὰ τὸν χειμῶνα μὲ ξηρὰ χόρτα (π.χ. σανόν, τριφύλλι, βίκου); Ἐάν ναι, περιγράψατε πῶς ἐγίνετο ἡ καλλιέργειά του, ἔπειτα ἡ κοπή, ἡ ξήρανσις καὶ ἡ φύλαξις αὐτοῦ.....

*Μόνον μὲ ξηρὰ χόρτα. Ταῦτα ἐκόπτατο
ματὰ τὸ πέλος τοῦ μῆνός. Τουνίον, ἀφύοντο
εἰς τὰκ. ἢ διαν. νὰ ξηρανθοῦν καὶ ἐν
εὐνεχέῃ μὲ ξύα. ἢ χυκαῖται μετ' ἐμάκλα εἰς ἀχυρῶνα.*

- 2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σανὸς καὶ μὲ ποῖον ἐργαλεῖον (δρέπανον, κόσσαν κ.ἄ.). *Μὲ τὰ δρέπανι κατὰ μῆνα. Τουνίον καὶ ἄλλο*

(Παραθέσατε καὶ σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίας).....

- 3) Ξήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐχρησιμοποιοῦντο; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετικὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

φωτογραφίας) . Πρὸ τοῦ 1930 δὲν ἐδίδοντο...
 Σήμερα καὶ ἔργα διὰ καὶ ἐξ ἑαυτοῦ...
 ὁρθ. παρ/πιδου, ἔργα καὶ τὰ ἀλλὰ...

Γ. ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

- α. 1) Μεταφορὰ τῶν δερματιῶν πρὸς ἀλωνισμόν. Συνεκεντρώνοντο πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην θέσιν, π.χ. εἰς τὸ ἀλώνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ.

Μετεφέραντο εἰς τὸ ἀλώνι.

- 2) Πῶς καλεῖται ὁ χώρος ὅπου τοποθετοῦνται τὰ πρὸς ἀλωνισμόν δερμάτια. Εἰς τινὰς τόπους λέγεται: θεμωνοστάσι, θεμωνιά, θεμωνιάστρα, κλπ. Πῶς γίνεταί ἡ τοποθέτησις εἰς σωρόν; Ὑπάρχει καθωρισμένος τρόπος τοποθετησεως;

Θεμωνιές. ἢ τοποθέτησις τῶν χερσὶν ἀλῶν.
 ἔβ. χ. η. μάτιζον. καὶ ἔβ. χ. η. μάτιζον. μέ.
 μάλλινα ὑφαντά, διὰ νὰ μὴ θρέχωνται. —

- 3) Ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν εἰς τὸν τόπον σας ἀλώνι διὰ τὸν ἀλωνισμόν τῶν δημητριακῶν; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρισμός τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ἄχυρα εἰς ἄλλον χώρον, δηλ. ὄχι εἰς τὸ ἀλώνι;

Ἀνέκαθεν ὑπῆρχεν ἀλώνι. Πάντατε...
 εἰς τὸ ἀλώνι.

- 4) Ποῦ κατεσκευάζετο (ἢ κατασκευάζεται) τὸ ἀλώνι. Ἐντὸς τοῦ συνοικισμοῦ, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου; Εἰς ποίαν θέσιν;

Ἐντὸς τοῦ συνοικισμοῦ καὶ εἰς τοποθεσίαν
 πρὸς τὴν ἑξῆς. ἔλαφρόν ἀεράει.

- 5) Τὸ ἀλώνι ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν ἢ εἰς περισσότερας ;
ἐὰν τοῦτο ἀνήκει εἰς πολλὰς οἰκογενείας, πῶς γίνεται ἡ χρῆ-
σις του, δηλ. μὲ ποίαν σειρὰν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;

Εἰς . . . οἰκ. γενεάς . . . αἰ. μα. γενεάς . . . Σειρά . . . ἐτηρεῖτο
θάβει . . . τῆς . . . μεταφοράς . . . τῶν . . . χερσὶν ἀν. . . τοῦ καθενός .

- 6) Ἀπὸ πότε ἀρχεται τὸ ἀλώνισμα καὶ πότε λήγει ;

Τὸν . . . τοῦ . . . καὶ . . . τῆς . . . ἀρχοῦ . . .

- 7) Εἶδη ἀλωνιῶν (ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς των)· π.χ. χωματά-
λωνο (μὲ δάπεδον ἐκ χώματος)· πετράλωνο (μὲ δάπεδον
ἐστρωμένον μὲ πλάκες).

(Περιγράψατε τὴν κατασκευὴν ἐκάστου καὶ παραθέσατε σχε-
δίασμα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ)

Χωματάλωνο . . .
.....
.....

8) Πῶς ἐπισκευάζεται τὸ ἀλώνι ἐκαστον ἔτος πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ
ἀλωνισμοῦ (π.χ. τοῦ χωματάλωνο· καθαρισμός αὐτοῦ καὶ
ἐπάλειψις τοῦ δαπέδου καὶ τοῦ γύρω τοιχώματος, ὅπου υπάρ-
χει, μὲ πηλὸν ἐκ χώματος ἢ συνήθως διὰ μείγματος κόπρου βοῶν
καὶ ἀχύρων)

Καθαρισμός αὐτοῦ καὶ ἐπάλειψις τοῦ δαπέ-
δου διὰ μίγρον βοῶν καὶ ἀχύρων . . .
.....
.....

- 9) Ἡ ὡς ἄνω προετοιμασία τοῦ ἀλωνιοῦ καὶ ἡ ἐναρξίς τοῦ ἀλωνι-
σμοῦ γίνεται ὀρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν ;

Συνήθως κατὰ . . . κυριακὴν καὶ ὥραν . . .
5 μ.μ . . .
.....

- 10) Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς τὸ ἀλώνι τῶν δεματιῶν, ὅπου
ὑπάρχει ἀλωνόστυλος, ὡς καὶ τὸ ἄπλωμα τῶν σταχύων πρὸς ἄλω-

νισμόν ; Περιγράψατε τὸν τρόπον τοῦτον ἢ οἷονδήποτε ἄλλον.

Ο. ἄλωναυτες. ἐκαδεῖτο. τρίχυρος. τὰ
χερόβελα. ἢ π. δύναντα. ἀπὸ τοῦ δουπέδου. τῶν.
ἄλωνιού. καὶ αἱ. μεφαλαί. τῶν σταχύνων. ἐβλεπαν
πρὸς τὸν τρίχυρον. —

11) Πῶς γίνεται τὸ ἀλώνισμα τῶν σταχύνων διὰ τῆς χρησιμοπο-
ήσεως ζώων (βοῶν, ἵππων κλπ.).

α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀχυροποίησιν τῶν σταχύνων διὰ τῆς καταπατή-
σεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερομένων ζώων (βοῶν, ἵππων κλπ.).
Πολλαχοῦ τοποθετεῖται πρὸς τοῦτο καθέτως εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλ-
ωνιοῦ ξύλινος στῦλος, ὕψους δυο μέτρων (καλούμενος στηγερός,
στρουλουργας, δουκάνη, βουκάνη κ.ά.), ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἐξαρτῶν-
ται σχοινία, ὡς εἰς τὸ ἀνωτέρω σχεδιαγράφημα, διὰ νὰ συγκρατοῦν-
ται ἀπὸ τὸ ἕτερον ἄκρον τῶν τῶν ζῶα, ὥστε νὰ περιφέρωνται κυκλι-
κῶς, «νὰ ἔρχωνται γύρες», καὶ οὕτω νὰ κόβουν τὰ στάχυα.

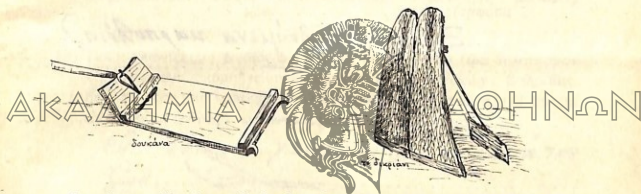
Ο. τρίχυρος. ἔπε. ζύλινος. καὶ εὐρίδαετο.
εἰς. τὰ μέσον, ὕψους. 2, 50 μ. εἰς αὐτὸν. ἐδέετο
τὰ χαικία. καὶ ἀπὸ. τὰ μέσον. τῶν. —

β) Πῶς ζεύονται οἱ βόες, τὰ ἄλογα κλπ. διὰ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ
ἀλώνισμοῦ. Πῶς συνδέεται τὸ σχοινί ἀπὸ τὸν κάθετον ἀλώνο-
στυλον μὲ τὰ ζῶα; (Εἰς τινας τόπους δένεται τὸ σχοινί εἰς θηλειές,
αἱ ὁποῖαι περιβάλλουν τὸν λαιμόν τῶν ζώων. Εἰς ἄλλους τόπους
εἰς τὸ ἀλώνισμα διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν ὑπάρχει στῦλος εἰς τὸ
μέσον τοῦ ἀλωνιοῦ. Τὰ ἀλωνίζοντα ζῶα περιφέρονται συνδε-
μένα εἰς σειρὰν διὰ σχοινοῦ, τὸ ὁποῖον σχηματίζει θηλειές περὶ τὸν
λαιμόν ἐκάστου ζώου. Περιγράψατε ὅπου ὑπῆρχεν (ἢ διατηρεῖται
ἀκόμη) ἀλώνισμός κατὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, παραθέτον-

τες καὶ σχετικὰς φωτογραφίας ἢ ἰχνογραφήματα).....

Τ.ά. β.χοι.ν.ιά. Τ.ών. δ.ύ.ων. Ξ.δ.έν.αν.τ.ο. εἰς. τ.ά.ν. τ.ρί.χυ.ρον
και. εἰς. τ.ά. μ.έ.ρ.α.τ.α. Τ.ών. β.ω.ών. Τ.ών. δ.έ. α.λό-
γ.ων. εἰς. τ.ά. χα.λ.ι.ν.ή.ρ.ια. (μα.πί.ε.τ.ρ.ια).—

- γ) Ποῦ ἀντὶ τοῦ ἀλωνισμού διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιεῖται καὶ μηχανικὸν ἀλωνιστικὸν μέσον· π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὶς εἰς ἓν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὠπλισμένη εἰς τὴν κάτω ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίνων ἐλασμάτων ἢ ἀποσχίδων σκληροῦ λίθου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐξευγμένων ζώων, σύρεται δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἀλωνίου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχύων διὰ τὸν ἀλωνισμόν των.

Σημειώσατε, ἂν ἀπαντᾷ εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἀλωνιστικὸν τοῦτο μηχανήμα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δουκάνη, δικριάνη, βωλόσυρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνήθεις διαστάσεις. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἐπρομηθεύοντο παλαιότερον καὶ σήμερον. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητριακά. Ἠλυνίζοντο (ἢ ἀλυνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακά μὲ ἀλωνιστικὸν μηχανήμα; Μήπως π.χ. ἡ κριθὴ καὶ τὰ ὄσπρια (κουκκία, ρεβίθια κ.ά.) ἤλυνίζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζώων ζευγνυομένων καὶ περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχύων τούτων;

ὁ.α.χ.ι.

- δ) Ἀπὸ ποίαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἀρχίζει ὁ ἀλωνισμός, κατὰ ποίαν δὲ διακόπτεται διὰ νὰ ἐπαναληφθῇ τὴν ἐπομένην. ;

Ἀπὸ τὰς 10 π.μ. καὶ ἐπελείωνε τὸ
δειλίκον. (ὥρα 5 μ.μ.). —

- 12) Ποία ἄλλα ἀλωνιστικά ἐργαλεῖα εἶναι ἐν χρήσει; (Εἷς τινες τόπους χρησιμοποιοῖται ἐπίμηκες ξύλον, τὸ ὁποῖον, καλούμενον διχάλι, δικοῦλι, δοκράνι κλπ., ἔχει τὸ ἄκρον ὀδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφήν):

Ξύλα (καλούμενα καρπολοῖα)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 13) Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀλωνισμοῦ ὁ γεωργὸς μὲ τὸ διχάλι ἢ τὸ δοκράνι, ἐρχόμενος γύρω εἰς τὸ ἀλώνι, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν ὁποῖον διαγράφουν τὰ ζῶα ἢ τὸ ἀλωνιστικὸν μηχανήμα τοὺς ἀκό-
πους στάχους ;

Μ. ε. τὸ δοκράνι.

- 14) Ἦτο ἐν χρήσει εἰδικὴ ἀλωνόβεργα διὰ τὴν ὀδήγησιν καὶ τὸ κτύπημα τῶν ζῶων ; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι· ἀλλαχοῦ φ'κέντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποία ἡ κατασκευὴ της ; (Σχεδιάσατε τὴν ράβδον αὐτήν). (Βλέπε κατωτέρω εἰκόνα).

Ἦτο ἐν χρήσει τὰ καμτζέι, ἅπερ
λεῖτο ἀπὸ βέργα ξύλινη μῆκος 1 μ. καὶ ἀπὸ
δρὸ δέρμα βὺν κορδόνι.

- 15) Πῶς λέγεται ἡ ἐργασία τοῦ ἀλωνίσματος ἐνὸς ἀπλώματος, δηλ. ἐνὸς στρώματος σταχύων ἐντὸς τοῦ ἀλωνιοῦ. (Ἐν Κρήτῃ καλεῖται δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σίτου, κριθῆς, βρώμης κλπ. ἤλωνίζοντο καθ' ἡμέραν

Δέν. εἶχεν ὕναμα.

Δύο στρώσεις.

- 16) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισθέντες στάχυες, προτοῦ λιχνισθοῦν διὰ νὰ ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα ἀπὸ τὸν καρπὸν ; (ἐν Κρήτῃ : μάλαμα)

- 17) Ποιοὶ ἀλωνίζουν : ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς μὲ ἰδικά του ζῶα ἢ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν ἀκόμη) εἰδικὰ ἀλωνιστὰι (ἐν Αἰτωλίᾳ : βαλμάδες, δηλ. τοσπᾶνηδες, καλούμενοι ἀλωνιστᾶι καὶ ἀγωνιστᾶι), οἱ ὁποῖοι εἶχον βόδια ἢ ἄλογα καὶ ἀνελάμβανον τὸν ἀλωνισμόν

Ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς μὲ τὰ ἰδικά του ζῶα.

- 18) Πλὴν τοῦ μέσου τούτου μὲ ζῶα καὶ μὲ ἀλωνιστικὸν ἐργαλεῖον ὑπῆρχον παλαιότερον εἰς χρῆσιν ἄλλα μέσα χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχυν· π.χ. τὸ κοπάνισμα αὐτῶν μὲ χονδρὸν ξύλον (τὸν κόπανον) ἢ μὲ ἄλλον τρόπον ; (βλ. κατωτέρω ἐν σελ. 26 εἰκόνα).

Με ξύλα (δάρτια).

- 19) Ὁ κόπανος οὗτος πῶς ἐλέγετο· ἐκ ποίου ξύλου κατεσκευάζετο· πόσον μῆκος καὶ πάχος εἶχε καὶ ποῖον τὸ σχῆμά του ;

Ἐλέγετο δάρτι ξη. παυρναριῶ.

- 20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγένετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλήν; Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγένετο (ἢ γίνεται) χρήσις τοῦ κοπάνου' (π.χ. φακῆς, ρεβιθιῶν κλπ.).....

...Εἰς...τὸ ἀλώνι...

κόπανος στρογγύλος

ξύλο καμπυλωτό διὰ τὸ κοπάνισμα μικροῦ ἀμυγδαλιανῶν...

Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγένετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἀμοιβῇ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά; Πῶς ἐγένετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων παραγωγῶν;

...Μέλη οἰκογενείας καὶ συγγενεῖς...

- 21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα. Ἐγένετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου; Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν; Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

καί εἰς τὴν ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων ; (Περιγράψατε λεπτομερῶς τὸν τρόπον τοῦτον χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχους, παραθέτοντες σχεδιαγραφήματα ἢ φωτογραφίας)

Στρά. Ἐδάφος... Δύο ἐργάσεις. Διὰ καρπὸν... καὶ ἄχυρον.....

22) Κατὰ τὸ ἀλώνισμα διὰ τῶν ζώων, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κοπάνου, ἐτραγουδοῦντο τραγούδια ; Ἐάν ναί, ποῖα ;

Κατὰ τὸ κοπάνισμα μήπως ἐλέγοντο εἰδικὰ δίστιχα ἢ φράσεις διὰ τὸν συντονισμόν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐργασίας ;.....

Ναί.....

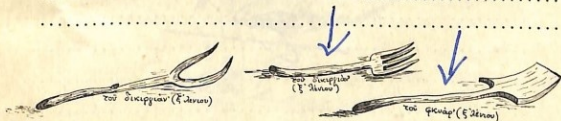
23) Πότε τὸ πρῶτον ἔγινε χρήσις ἀλωνιστικῆς μηχανῆς εἰς τὸν τόπον σας. Ποῖος τὴν ἐπρομηθεύθη (πρόσωπον, συνεταιρισμός κλπ.). (Περιγράψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ Ἐξέτασις ΑΘΗΝΩΝ

β'. Λίχνισμα

1) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισμένοι στάχες, ἐτοιμασμένοι διὰ τὸ λίχνισμα (ἐν Αἰτωλίᾳ : λειῶμα, ἐν Κρήτῃ : μάλαμα). Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται τὸ λειῶμα διὰ τὸ λίχνισμα πῶς λέγεται τοῦτο (εἰς Κρήτην : θρινάκι, εἰς Αἰτωλίαν καὶ Πελοπόννησον : δικριάνι, ἀλλαχοῦ : δικιργιάνι) καὶ ποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ.....

Δίν. Ἐπ. ἤρχ. ε. Ἰ. Διαίτερο κ. Ἄνομα διὰ τοὺς στάχους. Ἐργαλεῖον. Δικριάνι.....

Ὁ σχηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλον ἢ ἐπίμηκες ; Προτοῦ ἀρχίσῃ τὸ λίχνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμόν τοῦ ἀχύρου

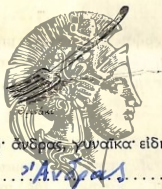
ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν ; Μήπως μα-
χαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πράξιν ταύτην
καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἔθιμον τοῦτο.....

Ο. σωρός ἔχει σχῆμα γραμμῆς.....
Ο. β. δ. ε. ν.

- 2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα ; (Πῶς λέγεται τοῦτο :
φτυάρι, θρινάκι ; Ἰχνογραφήσατε τοῦτο.....

φ. τυάρι.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ποῖος λιχνᾶ (ἀνεμίζει)· ἀνδρᾶς, γυναῖκα· εἰδικὸς λιχνιστὴς ἐπ' ἀμοιβῇ ;

Ἄνδρας.....

- 4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων, τὰ ὅποια μετὰ τὸ
λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ· (εἷς τινὰς τόπους καλοῦν-
ται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κον-
τύλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δεύτερον ἁλώ-
νισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σῖτος κλπ ;

.....
.....
.....

- 5) Πῶς γίνεται ἡ ζευξίς τῶν ζώων διὰ τὸ δεύτερον, ὡς ἀνωτέρω, ἁλώ-
νισμα ; Ποῦ ἀπαντᾷται τὸ ἁλώνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται ; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαβούλισμα καὶ καρπολώνεμα)· διὰ ποῖα δημητριακὰ συν-
ηθίζεται τοῦτο

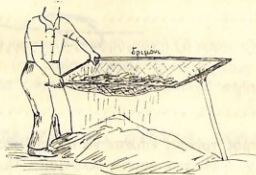

- 6) Ἐφοῦ διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνεμίσματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα,
πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμείναντα
χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχυῶν (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ἄ.) ;

Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα, ἀπομακρυνομένων τῶν ξένων αὐτῶν
ύλῶν ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθρου· ἢ δι' ἄλλων μέσων, ὡς π.χ. κοσκί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

νων μὲ ὅπας διαφόρων μεγεθῶν· π.χ. μὲ τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον
κατὰ τόπους : βολίστρης, δερμόνι, δορμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

(Περιγράψατε λεπτομερῶς τοὺς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἄχυρα καὶ τὰς ἄλλας ὕλας. Ἰχνογραφήσατε δὲ ἢ παραθέσατε φωτογραφίας τῶν ἐν χρήσει ἐργαλείων καὶ σκευῶν)

Γίνεται μὲ τὰ τραμένα

μέχρι σήμερον

- 7) Ὅταν ἐτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπὸς σχηματίζεται εἰς σωρόν; Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυρός; Πῶς χαράσσεται καὶ ποία ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπηγνύεται κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ λιχνίσματος (θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ προσκύνησις καὶ ἀσπασμὸς τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ

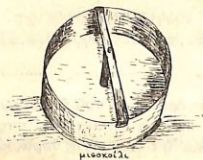
Σχηματίζεται σωρὸς μὲ τὸ φτυάρι

- 8) Ἀλλὰ ἔθιμα προτοῦ νὰ μεταφερθῇ ὁ καρπὸς (σίτος, κριθὴ κλπ.) εἰς τὴν ἀποθήκην.

γ'.1) Ποῖαι ὀφειλαὶ πρὸς τρίτους ἔπρεπε νὰ καταβληθοῦν εἰς εἶδος ἀμέσως εἰς τὸ ἀλώνι π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκάτισμα. Ποία ἦτο ἡ συνθήκη. Ἦρχετο ὁ δεκατιστὴς εἰς τὸ ἀλώνι; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχεῖον) ἐγένετο ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἴπραξιν ὑπὸ τοῦ δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

χωρητικότητα του εις όκάδας, εις κοιλὰ κλπ., παραθέσατε δὲ καὶ ἱχνογράφημα αὐτοῦ· βλ. κατωτέρω σχετικὰς εἰκόνας).....

*Αεκατιστής. εις. ἄλωνι. Ξ.ν. δοχεῖον. ξύλινακ. (κα. λουμένη
υ.τ.ι.ο.ύ.π.α.), ἔπαιρ.κ.ε. 8. ὀκάδας*

κ.τ.ι.ο.ύ.π.α

2) Ποῖα ἄλλα βάρη κατεβάλλοντο εἰς εἶδος εἰς τὸ ἄλωνι ;

α) τὸ παπαδιάτικο, *20 ὀκάδας*

β) τὸ ἀροφυλακιάτικο, *—*

γ) τὸ γυφτιάτικο, *—*

δ) τὸ ἄλωνιότικο κλπ. *—*

Σημειώσατε τὰ ἐν χρήσει παλαιότερον μέτρα τῶν δημητριακῶν (δνομα, χωρητικότης, σχῆμα, καὶ παραθέσατε ἱχνογραφήματα ἢ φωτογραφίας αὐτῶν) *Μέτρα. δημητριακῶν: Ὀνομα:..*

υ.τ.ι.ο.ύ.π.α. Χωρητικότης: 8 ὀκάδες. Σχῆμα:

3) Ποῦ ἀπεθηκεύετο κατόπιν ἡ παραγωγή (ὁ καρπὸς) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ ἐντὸς τῆς οἰκίας (εἰς ποῖα δοχεῖα) ἢ εἰς ἀγρούς ἐντὸς εἰδικῶν λάκκων ; (Σημειώσατε λεπτομερῶς εἰς ἐκάστην περίπτωσιν τὰς σχετικὰς συνηθείας)

Ἐτοποθετεῖτο εἰς βαρεῖα καὶ ἐντὸς τῆς οἰκίας

4) Τὸ ἄχυρον ποῦ ἀπεθηκεύετο. Εἰς ἀποθήκην (ἄχυρῶνα) ἐντὸς τοῦ χωρίου ἢ εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ παρὰ τὸ ἄλωνι. Πῶς ἐγίνετο ἡ ἀποθή-

κευσις εἰς τὴν ὑπαιθρον ; ... *Εἰς... τοῦ οὐρίου... καὶ ἐν...*
τοῦ... τῶν ἀχυρώνων...

- 5) Πῶς ἐγένετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογή τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ
θερισμοῦ ἀπὸ τοῦς καλυτέρους στάχους ἢ μετὰ τὸ ἀλώνισμα ; ...

Μετὰ τὸ ἀλώνισμα.

- 6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογή τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατα-
σκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτὴ) ἐκ σταχῶων,
τὸ ὁποῖον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὀπισθεν τῆς θύρας κλπ ; ..

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτὴ αὕτη ; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς· ποῦ φυλάσσεται.
πρὸς ποῖον σκοπὸν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; ...

Δ'. ΕΤΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ

- α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν
τόπον σας ἀναμμα φωτιᾶς εἰς τὸ ὑπαιθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστου-
γέννων, ἑσπέρas 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἀποκριές, πρώτη Μαρ-
τίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰούδα), ἑσπέρas τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

*Κατὰ... μῆνα... ἀρχαίεται πρὸς ἀναμά-
κρυνθιν... τῶν ἀεθίων (τράχων) ἀπὸ... ταῖς...
χωράγια με ἀραβόειται...*

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποῖαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος ;

2) Πῶς λέγεται ἡ φωτιά αὐτή ; (π.χ. φανός, ἀφανὸς κλπ.).....

β'. 1) Ποῖοι ἀνάπτουν τὴν πυράν· παιδιὰ, ἡλικιωμένοι, ποῖος ἄλλος ;....

2) Ποῖος ἢ ποῖοι συλλέγουν τὰ ξύλα, θάμνους κλπ. διὰ τὴν πυράν.
Τὰ κλέπτουν ; Ἄν ναί, ἀπὸ ποῖον μέρος ;

3) Πῶς γίνεται ἡ συγκέντρωσις των. (Περιγράψατε λεπτομερῶς)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

γ'. Ποῖαι αἱ συνήθειαι εἰς κάθε τόπον διὰ κάθε πυράν ;

1) Προσευχαί, διάφοροι ἐπικλήσεις, ξόρκια, ἄσματα, κρότοι, θόρυβος.
Καταγράψατε τὰ σχετικὰ κείμενα

2) Πηδῆματα, χοροὶ γύρω ἀπὸ τὴν πυράν. (Περιγραφή λεπτομερῆς)

- 3) Τί καίονται εἰς τὰς πυρὰς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λουλουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιάς κλπ.)

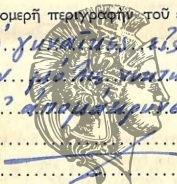
.....

- 4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα τοῦ 'Ιούδα· (περιγράψατε λεπτομερῶς)

.....

- 5) Παραθέσατε λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ ἐθίμου εἰς τὸν τόπον σας

Ἰ. Ἄνδρες... ἢ... γυναῖκες... εἰς... τοῦ ἀέρα... τῶν
 χιμαριῶν... γὰρ... τοῦτο... ἀνάπτουσι
 ἑκατὶ... εἰς... ἀπομακρυνθῶν... τὰς ἀετῶν.

.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

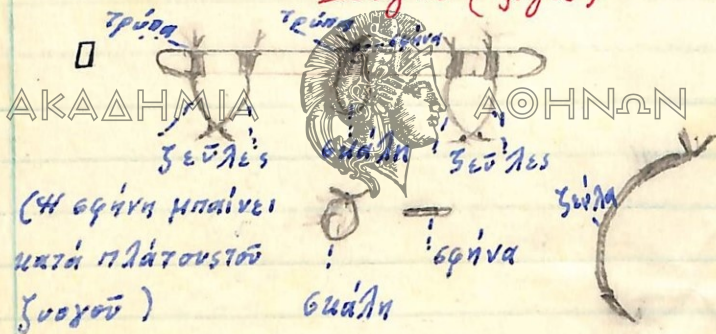
ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΧΑΪΡΑΔΕΝ

ΑΘΗΝΩΝ

Ζυγός (ζυγός)

Σχολα ζύλην

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Τραχούδι Θερσίτου.

Καίτω στον κόλπο πού σ' αγκαλιάζουν
θερίζει ὁ Γιάννος κι ἡ Παχὼνα
στοίχημα βάζουν ὁ Γιάννος κι ἡ Παχὼνα
ποιὸς θά δικάσῃ πρὸς τὸ χιόμα.
Διψᾷ ἡ Παχὼνα πρὸς τὸ χιόμα
νερὸ βρὲ Γιάννο εὐαί θά πεθάνω
πρὸς τὸ στοίχημα τὸ χάνω.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

(Δημήτριος Βάνος)

(Σελίς 15 - Ἐρῶταις 5)

Τραγούδι Ἀλωνίου

Στρουμπούλου μου στ' Ἀλώνια σου
κι ὅζω στα περιβόλια σου,
πάθειαι νίος κι ἀνύπαντρος
κι ἕνα πρωτοπαλλήκαρο.

Καί τήν Στρουμπούλου ζέτασε
χίλια φλωριά τῆς ἔταξε,
Στρουμπούλου π' εἶναι ἡ μάνα σου
κι ποῦνα ὁ πατέρας σου,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ἡ μάνα μου πᾶν εὐνύμωσα,
πατέρας μου στα μαχαλῆ,
τά δὲ μ' τ' αὐτὴ λυγία τα,
τὰ μικρά παν' εὐνύμωσα.

(Δημ. Γυνώσις)

(Σελὶς 35. Ἐρώτησις 22)

Συλλογή ἡ' Ἰησ
διὰ τὴν εὐχέλιν
ἀπογραφὴν ἡ' Ἰησ
τὸς τῆς ἑλπίδος

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

12

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Α' Περίοδος πρώτου 1980.

Οι κατόικοι της Περιφέρειας Τσό-
πελα-Πραμάντων για να καλλιεργή-
σουν την γη, να σπείρουν, να θερίσουν,
να αλωνίσουν και να αποθηκεύσουν τους
καρπούς των δημητριακών χρησιμοποι-
ούν τα εξής εργαλεία και μηχανήματα:

1) Σαμί:

Μέσα σ' αυτό έχουν τον σπόρο, που
ΑΘΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

2) Τρουβάς (σαμαλάκι):

Μέσα σ' αυτόν βάζουν σπόρον λιγο-
λίγο, σφόδρα γρήγορα, για να τον σπείρουν
στις σπορίες ή αλωνιές.

3) Αλέτρι (άρτρο):

Το αλέτρι ή το ξύλινο, που τό' εχρη-
σιμοποιούσαν οι γεωργοί και γενικά
οι κατόικοι του νοτιοανατολικού τμήματος
για να σπείρουν την γη, να την προ-
ετοιμάσουν και μετά να σπείρουν.

Αποτελείται από ένα μακρύ ζύλο,
που λέγεται σταθάρι. Τό σταθάρι
κάννεται προς τὰ ὀπίσω καὶ πάλιν
καὶ ἐνώνεται μετὰ τὸ ἀλτροπόδι, τὸ
ὁποῖον εἴναι ἀκριβὲς εἶναι εὐδερμένιον καὶ
λέγεται γενί (ένι). Εἶναι τὸ μέρος,
τοῦ ἀλτροῦ, πὺν μπαίνει μέσα ἐν
τῇ καὶ ὅσο προχωρεῖ τὸ ἀλτροπὸς
βραβεῖ τὸ χῶμα. Ὅπισθεν ἀπὸ τὸ γενί (ένι)
εἶναι τὰ φτερά. Στὸ ἀλτροπὸς ἐπι-
συνέται καὶ ἡ χειρὸ λαβὴ πὺν τὴν
κρατᾷ, ὁ χειρὸς καὶ κλονίζει
μ' αὐτὴν τὸ ὄργανον τοῦ χιταρίου.
Πιὸς πάλιν ἀπὸ τὴν λαβὴν τοῦ στα-
θάριου ὑπάρχει ἡ ἐπὶ στή καὶ ἐνών-
νεται μετὰ τὸ ἀλτροπόδι.

Στὸ σταθάρι δένει ὁ χειρὸς τὰ
βόδια του ἢ ἀλόχα, γιὰ νὰ εὐρουν
τὸ ἀλτρο.

Τὸ ἀλτρο τὸ ἐφεισχετο μὲ-

νοι των και μόνον τό ἐνὶ ἀγοράσῃ
ἀπὸ τεχνίτη της κοινότητός των.

4) Ξυχός (ξυχός):

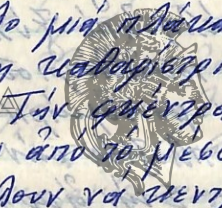
Ὁ ξυχός εἶναι ἐργαλεῖο ἀπὸ ξύ-
λο, τοποῖχ τοποῖτ και μήκος 1,50 μ.
και φέρει εἰς τὰ ἄκρα ἀπὸ δύο τρόπες,
γιά να περνῶν οἱ ξεῦλες. Στό μέσον
ἦταν ἡ σμάλη ἀπὸ ξύλο κέδρινο.
Ἡ σύνδεσις τοῦ ἀλετριού με τή σμά-
λη ἐκινῶταν με τομαρί (δέρμα), πού
ἐπλέσσονταν πλεξίδα καί τῆς ποῖες
τῶν γυναικῶν. Στόν ἄκρη τοῦ σταθ-
ριστοῦ ἐπάρχει κλειδί.

Ἀνάμεσα ἀπὸ τῆς τρόπες τῶν ξελῶν
ἔβαζαν τομαρί (δέρμα), γιά να μή φρειά-
χνη τό ξύλο τοῦ ξυχοῦ πληγες καί
βόδια.

5) Οἱ ξεῦλες:

Αὐτές ἦταν 4 τόν ἀριθμό και ἐργα-
τες και γι' αὐτό λέγονται ξεῦλες.

Είναι εργαλεία από ξύλα, Δίχα-
λες στο ένα άκρο, για να μὴν
πέφτουν απ' το συρό. Για να χίνουν
ετραβες, έμειναν πρώτα τα ξύλα,
6) φενέτρα;

Είναι μαυριό λεπτό ξύλο και στο
ένα άκρο τοποθετείται βελόνα, στο
(άλλο) άλλο μιά πλάνα βιδύρου ()
καλυμμένη καθαρίστρια) σχήματος
τριγωνίου. Τὴν φενέτρα ε χειρίζε-
ται πιάει από τὸ μέσον. Τὴν βελό-
να τὴν θέλουν να πεντρώνουν τὰ
βόδια καὶ τὴν καθαρίστρια τὴν καθα-
ρίζουν τὸ χενί (ὕνι) τοῦ ἀλετριῦ
καὶ χενίζουν τὸ ἀλέτρι.

7) Σχοινία:

Αὐτὰ φενάχονται ἀπὸ μὲν λίγιδων
καὶ προβάτων. Δένονται στα πέρα-
τα τῶν βοδιῶν καὶ στο ἀλέτρι καὶ
μ' αὐτὰ ρυθμίζει τὴν διεύθυνσιν τῶν

6
ο χειρικός.

8) Σθάρα:

Είναι εργαλείο από ξύλο, με τό ο-
ποίο φιλοχωματίζουν τό έδαφος, ανε-
πάσουν τούς επιόρους και ευηπληρώ-
νουν τήν καταστροφή των καρτεριών,
πού ξεριζώνθησαν από τό αέτρι.

Η εργασία αύτή λέχεται σθάρισμα,

Η σθάρα έχινόταν από τούς υδους

ΑΔΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
τους χειρικούς. Τα ξύλα τα έπαιαν, γιά-
νά χυρίζουν με ευνολία.

(Τα ίχνογραφήματα των υπό στοιχεί-
ων 1-8 εργαλείων και μηχανη-
μάτων θα γίνη εις Ερωτηματολόγιο)

9) Όρχώματα και σπορά:

Γιά το σιτάρι ένα όρχωμα και σπο-
ρά μαζί άν πρώτα στο χωράφι είχαμε
καταμπούι (αράβόσιτο), εάν όχι
δύο όρχώματα. Το σιτάρι επέρνεται
τό φθινόπωρο.

Η εμπορά του εμπορίου γίνεται κατά
πεταχτά.

Για το καλαμπούρι τρία ὀρχώματα:
Ὀρχωμα, διβόλιωμα καὶ εμπορά,

Η εμπορά του καλαμπούρι γίνεται
πὴν ἄνοιξι ἐπὶ αὐλάκια (ἐπυρί-
ἐπυρί) διὰ γυναίκα ἢ παιδίον πού
ἀκολουθεῖ τὸν γεωργό ἀπὸ πῶσω.
10) Κόπριωμα (λίπανοις):

Ἡ τοῦ ὀρχώματος γίνεται ἡ λίπανοις
(τὸ κόπριωμα) τὸν ἐδαφους, γιὰ νὰ
πλουτισθῇ μὲ τὰ ἀπαραίτητα θρε-
πτικὰ ὑλικά, πού θὰ χρειασθῇ τὸ
φυτό. Τὸ κόπριωμα γίνεται μὲ
κοπριά ζώων (αἰζοπροβάτων, ἀγέ-
λων, ἀγελαίων). —

11) Δρεπάνι:

Ὅταν ὥριμάσουν τὰ στάχυα τῶν δη-
μητριακῶν κόβονται, διπλαδι θερί-
ζονται.

Ο θερικός γίνεται με τὸ δρεπάνι
τοῦ οἰκίου ἢ κόφη ἢ ἀν ὀδοντωτῇ.
Τὸ χειρῆνι αὐτὸ ἐργάζεται τὸ ἀχό-
ραζαν.

Ἐθερίζοντο ὁ ὄττος, ἡ βίκαλις κ.τ.λ.
ἐς τὸ πόντους, ἀπὸ τοῦ ἑδάφους.

Οἱ θερίζοντες τὰ στάχυα τῶν θυμνω-
ντων τὰ δένουν ἐν χειρόβολα. Πο-
λλὰ χειρόβολα μαζί κάνουν μιὰ θυ-
μνωμένη ἀλάωνι.

ΑΡΑΔΗΜΙΑΛΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

12) Τὸ ἀλάωνι:

Τὰ δερμάτια τὰ φέρουν ἐν τῷ ποταμῷ,
κωλύμα, πού τὸ ὀνομάζουν ἀλάωνι.
Στὸ ἴδιο ἀλάωνι, πού ἦταν χωματά-
λωνο, μετέφεραν πολλοὶ χειρῆνοι
τὰ σιτηρὰ τῶν καὶ τὰ ἐφυσίαχναν
θυμνωτῇ. Ἐπειτα ἀνάλογα με τὴν
σειρά, πού τὰ ἐπύχον, ἀρχίζουν νὰ
τὰ ἀλάωνίζουν. Προσὸν τ' ἀνοίξουν
τὰ χειρόβολα αὐτοὶ τὸ δάρεδο

του Αλωνίου με υποβλή με άχυρο.
Τώρα άρρίχουν τα χερσόβια και
τα επιπλέον από Αλώνι οργανο-
ζίζοντας με αυτά άρμετό πάχος.

Στο μέσον του Αλωνίου βρίσκε-
ται ο τρίχυρος (Αλωνόβιτος). Έπι-
τα για να χωρισθούν οι κύβητοι τους
άρχίζει το Αλωνόβια με τα βόδια
ή άλλοχα. Εξ τα πέλας των βο-
δών και εξ τα χερσινά των
αλόχων έδένονται τα εχονία και
εξ τον τρίχυρον.

Για να υποβούν τα ζώα χρησιμο-
ποιούσαν το (καμτσίκι) ζούλινη
βέργα μήκους 1 μ. και εξ το άχυρο
έδένονταν πλεζούδα εάν κορόνι από
τομάρι (δέρμα).

Το Αλωνόβια άρχιζε στις 10
το πρωί και έτελειώνε το δι-
πλόν (5 μ.μ.).

Μαζί του ο χειρικός την ημέρα
αύτη είχε τα καρπούδια, που ήταν
ζύδινα, μαζί τα δαυλίνια. Επίσης
βιτάρια, βαλικά, δριμόνια και ασημαί-
νια έπαιρνε μαζί του και τέντε
να ανεπάει το σιτηρι ή την σίκα λιζόν
13) Άλλο αλωνιστικό έρχαλετο. ^{έβρεχε}

Επίσης το χύρισμα του καρπού από
τα βράχια έχινταν με τα δάρτια, που
ήταν ζύδινα από πουρνάρι. Τα δάρτια
προσελύναν από ένα μαυρί κι ένα
κοινό ζύδι και συνείχαν με σχοινί.
(Τό ιχνοχράφημα θα γίνει εν έρω-
ματολόγιο).

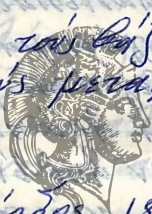
14) Λίχνισμα:

Μετά το αλώνισμα ακολουθεί το
λίχνισμα. Ο χειρικός όταν φτάει
λαμπρό άερακι τινάζει με το καρπούλι
το αλωνισμένο σιτηρό. Οι κόμμοι
του σιτηρού επειδή είναι βαρύτεροι

από τό άχυρο πέφτουν κουνιά, ενώ
τό άχυρο επειδή είναι ελαφρότε-
ρο παραβύρεται από τόν αέρα
και πηχώνει πιο μακριά.

Για να απομακρύνουν και τα πιο
μακριά άχυρα χρησιμοποιούν τό
δρεπάνι.

Τούς κούμους τούς θάβουν μέσα σε
βαλλία και τούς μεταφέρουν στο
ΑΓΑΘΗΜΑΤΙΚ. ΑΘΗΝΩΝ

Β' Περίοδος 1831-1968

- 1) Τό αλέτρι είναι ζύλινο, τό ίδιο
μέ τό παλιό. Τό σταβάρι όμως
δέν είναι μαυρο (άφυν καρίς).
Τό εύρουν τό αλέτρι τώρα άλογα
ή μου λάρια. Δέν υπάρχουν βόδια.
Δέν χρησιμοποιούν βιδερένιο αλέτρι
ούτε βιδερένια βάρια. Τό αλέ-
τρι τούτο έχει χρησιμοποιήθει μετά

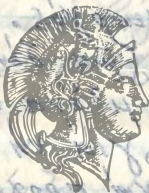
Ε^ο Τα' εχοινιά (για λούμενα τριχές)
περνούν μέσα από τό' επανουπόμινον
λο και από τὰ πλάγια.

Ἄλλα εχοινιά δεμένα από τό' καπί-
στρι (χαλινάρι) περνούν δίπλα από
τὰ πρῶτα και δένονται στο' ἄλῆτρι,
για νὰ διευθύνῃ τὰ ἄλογα ἢ μου-
λάρια ὁ χειρῆς.

Τα δύο ζῶα δένονται από τὰ
καπίστρια με' ἓνα σχοινί που λέγε-
ται ζχάρι, για νὰ εἶναι ἐνωμέ-
να και νὰ προχωροῦν ζευγαρω-
μένα -

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

1) Το αἶματι είναι ζεστό, καὶ ἐν τῷ
 καὶ τὸ πᾶσι. Το αἶματι ἐστὶν
 δὲν εἶναι παρὰ (αὐτὸν αὐτὸν).
 Τὸ αἶματι, τὸ αἶματι τὸ αἶματι αἶματι
 ἢ μὴ αἶματι. Δὲν εἶναι αἶματι αἶματι.
 Δὲν χρῆματι αἶματι αἶματι αἶματι
 αἶματι αἶματι αἶματι, τὸ αἶματι
 αἶματι αἶματι αἶματι αἶματι αἶματι

το 1940.

Για να ενώσουν το αλέτρι με τα ζώα
ε'αυτά βάζουν τις λαίμαργιες, που
τις αγοράζουν εντός της κοινότητας.
Γίνονται από βίδερο, τομάρι (δέρμα)
και βρεζάλα (καλαμοί βινάλας).

Επίσης χρησιμοποιούν τριχες (βελόνια), που τις φτιάχνουν μόνοι των από
μαλλί και σήμερα τις αγοράζουν.

~~Αλλά δεν είναι οι λαίμαργιες και~~
παλανζέτα (τραβήχτα). Τα παλανζέ-
τα γίνονται από ξύλο και βίδερο
και αγοράζονται εντός της κοινότη-
τας.

2) Σήμερα χρησιμοποιούν τεχνητά
ληπάσματα και φυσικά. Τα τεχνη-
τα μετά το 1950.

3) Θερίσμος: Σήμερα το χορτάρι,
κόβεται με το βρεπάνι και την
υόδα.

4) Μονάδες μετρήσεως διηρησιακών:
από παντάρι (6 παντάρ) 44 διυάδες
από ἀμνημονεύτου έτους.

β) παλάνσα 15 διυάδες.

γ) Τρό του 1920 ή υγιούπα 8
διυάδες.

5) Δέν σπέρνουν σήμερα ειγάρια.

6) Σπέρνουν μαλαμπόυι και
τριφύλλι.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΤΟΠΕΛΑΣ-ΑΘΗΝΑΙΩΝ
Ιωαννίνων

Όνομα και επώνυμα πληροφορητών.

1) Γεώργιος Δημήτριος ή Λιγία 70
Γραμ. γνώσεις απόφοιτος εχο-
ταρχείου (γεωργός)

2) Τσαμπαίρας Νικόλαος ή Λιγία
87

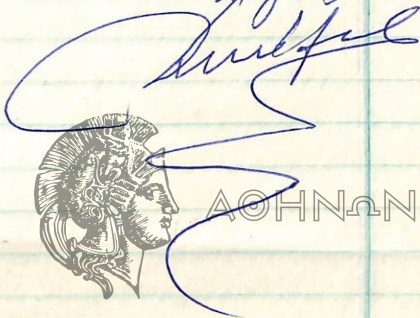
Γραμ. γνώσεις 2 τάξεις ες εχοταρχείου
(γεωργός)

Ι Δημήτριος Π. Γιαννούλας, δι-

δάσκαλος.

Η συλλογή αυτή εγένετο
από 26 - 31 Ιανουαρίου 1970].

CD συλλογής

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Αριθ. Πρωτ. 195 π. 2.
Διεκτ. 3

Εν Τσόπελα-Πραμάντων τη 4-2-1970

Προς
Τό Κέντρον Έρευνῆς
τῆς Ἑλληνικῆς Λαογραφίας
Ἀναγνωστοπούλου 14

Ἀθήναι (136)

Κατόπιν τῆς σχετικῆς ἐγκυυλίου, περί συλλογῆς ὕλης διὰ τὴν
ἐνταξιν λαογραφικοῦ Ἀντλαντος τῆς Ἑλλάδος, ἔχομεν τὴν τιμὴν
να πέμψωμεν, συνημμένον, τὸ ἀποβταλὲν ἐρωτηματολόγιον δέον-
τως συμπληρωμένον ὑφ' ἡμῶν μετὰ τοῦ χειρογράφου τῆς συλ-
λεχθείσης ὕλης.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

Μετὰ τιμῆς
τῆς Ἑλληνικῆς τοῦ Σχολικοῦ
ΓΙΑΝΝΟΥΛΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΔΙΔΑΚΤΑΣ

ΑΘΗΝΩΝ